

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ
КАФЕДРА СУСПІЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН І ГЕОГРАФІЇ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ОБЛАСНИЙ КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД "ХАРКІВСЬКИЙ ОРГАНІЗАЦІЙНО-
МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР ТУРИЗМУ"
МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО**

ГЕОГРАФІЯ ТА ТУРИЗМ

**Матеріали ІХ Всеукраїнської
науково-практичної Інтернет-конференції
Харківського національного педагогічного університету
імені Г.С. Сковороди
(15 січня 2026 р., м. Харків)**

**Харків
2026**

**Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди
Кафедра суспільно-економічних дисциплін і географії
Житомирський державний університет імені Івана Франка
Обласний комунальний заклад
«Харківський організаційно-методичний центр туризму»
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького**

ГЕОГРАФІЯ ТА ТУРИЗМ

**Матеріали ІХ Всеукраїнської
науково-практичної Інтернет-конференції
Харківського національного педагогічного університету
імені Г.С. Сковороди
(15 січня 2026 р., м. Харків)**

Харків 2026

УДК: 338.48:911: 322: 314.1: 37:502:551:63: 504:379.852:811

Рецензенти:

Денисик Г. І., д.г.н., професор,
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського
Маховка В.М., к.е.н. доцент,
Національний університет "Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка"

Редакційна колегія:

О.О. Ніколаєнко – д.і.н, професор, Харківський національний педагогічний університет імені Г.С.Сковороди; **С. В. Гришко** - к.г.н, доцент, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького; **О.О. Зеленько** - к.е.н, доцент, Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди; **Л.І. Полякова** – к.і.н., доцент, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького; **Т.Г. Гуцан** – к.п.н., доцент Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди; **П.І. Лоцман** – к.г.н, доцент, Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди; **І.К. Нестерчук** - к.г.н., доцент, Житомирський державний університет імені Івана Франка; **Ю.І. Муромцева** – к.е.н., доцент, Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди; **В.Д. Холодок** – к.наук з держ управління, директор ОКЗ "Харківський організаційно-методичний Центр Туризму"; **Т.С. Коптєва** – доктор філософії з природничих наук, доцент Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди; **В.О. Воронін** – доктор філософії з природничих наук, ст. викладач Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди;

*Рекомендовано редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г.С.Сковороди
протокол № 1 від 21.01.2026*

Географія та туризм: Матеріали ІХ Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди (15 січня 2026 р., м. Харків) / за заг. ред. Муромцевої Ю.І. Харків: ХНПУ ім.Г.С.Сковороди, 2026. – 438 с.

У збірнику представлено матеріали, присвячені актуальним питанням сучасної географічної науки та туризмознавства, методиці їх викладання.

Розглянуто освітні тенденції у галузях географії та туризму у світі й Україні, проблеми природничої географії, висвітлення реалізації Сталого розвитку в екологічній, економічній та соціальній сферах, розглянуто питання про стан і розвиток туризму в світі й Україні, перспективі післявоєнного відновлення і використання туристичних ресурсів, природної та культурно-історичної спадщини України.

Для викладачів, аспірантів, магістрів, студентів вищих навчальних закладів та інших зацікавлених осіб.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, галузевої термінології, наявність плагіату, імен власних та інших відомостей.

© Колектив авторів, 2026
© Харківський національний педагогічний університет імені Г.С.Сковороди, 2026

ЗМІСТ

Розділ 1. Трансформаційні процеси в системі освіти в умовах глобалізаційних змін та післявоєнного відновлення України	10
<i>Пуґач С. О.</i> СОЦІАЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ ТА ЇХ РОЛЬ У СУЧАСНИХ ТРАНСФОРМАЦІЯХ СИСТЕМИ ОСВІТИ	10
<i>Воровка М. І.</i> ПЕДАГОГІЧНА ТРАНСФОРМАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ВИКЛИКІВ	14
<i>Браславська О. В., Швайковський А. А.</i> СЬОГОДЕННЯ ГЕОГРАФІЧНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	17
<i>Альтґайм Л. Б., Семеген О. О.</i> РОЛЬ КРАЄЗНАВЧИХ ЕКСКУРСІЙ У НАЦІОНАЛЬНОМУ ВИХОВАННІ ШКОЛЯРІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	21
<i>Моложон К. О.</i> ГОСТЬОВІ ЛЕКЦІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕАЛІЗАЦІЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ, УНІВЕРСАЛЬНОГО ДИЗАЙНУ НАВЧАННЯ ТА НАВЧАННЯ ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ: РЕЗУЛЬТАТИ KEYС-ДОСЛІДЖЕННЯ	25
<i>Арсененко І. А., Донець І. А., Хомотюк Ю. П.</i> ФОРМУВАННЯ ГЕОГРАФІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗАСОБАМИ ЕКОЛОГІЧНОГО ТУРИЗМУ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ	30
<i>Жилка Я. М., Власенко Р. П.</i> ДИДАКТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ОСВІТНИХ ПЛАТФОРМ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ГЕОГРАФІЇ	37
<i>Левада О. М., Гришко С. В., Непша О. В.</i> ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ГЕОГРАФІЇ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ КУРСУ «КАРТОГРАФІЯ З ОСНОВАМИ ТОПОГРАФІЇ ТА НАВЧАЛЬНОЮ ПРАКТИКОЮ»	41
<i>Нелін Є.В.</i> З ДОСВІДУ ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА УРОКАХ ГЕОГРАФІЇ: ІНСАЙТИ І ПОРАДИ КОЛЕГАМ	45
<i>Христова Т. Є., Кузік В. О.</i> ОПТИМІЗАЦІЯ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ З ПОРУШЕННЯМ ПОСТАВИ В УМОВАХ ОСВІТНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ	49
<i>Муртазієв Е. Г., Христової Д. Ю.</i> ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНІЙ ОСВІТІ В ПЕРІОД ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ	53
<i>Кожевникова А. В., Кожевников П. П.</i> ІННОВАЦІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК ЯДРО ПРОФЕСІЙНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЯ	56
<i>Пюрко В. Є., Пюрко О. Є., Арабаджи-Тіпенко Л. І.</i> ДИВЕРСИФІКАЦІЯ	60

ПРИРОДНИЧИХ ТА МЕДИКО-БІОЛОГІЧНИХ НАУК В УМОВАХ ОСВІТНІХ ТРАНСФОРМАЦІЙ УКРАЇНИ	
<i>Левада О. М., Устінов О. М.</i> ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО- КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЄКТНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ НА УРОКАХ ГЕОГРАФІЇ	65
<i>Христова Т. Є., Федоров О. О.</i> ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СТАРШОКЛАСНИКІВ З УРАХУВАННЯМ РІВНЯ БІОЛОГІЧНОЇ ЗРІЛОСТІ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ЗМІН ОСВІТИ УКРАЇНИ	69
<i>Слюта А. М.</i> ВИРОБНИЧА (ПЕДАГОГІЧНА) ПРАКТИКА СТУДЕНТІВ ПРИРОДНИЧОГО ПРОФІЛЮ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ ОСВІТИ	73
<i>Ємельянова Є. С.</i> ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ	80
<i>Гришко С. В., Моляко Т.В.,</i> ІГРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ АКТИВІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ НА УРОКАХ ГЕОГРАФІЇ	86
<i>Суханова Г. П., Шрамко В. В.</i> МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ЗАНЯТЬ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ УЧНІВ СПЕЦІАЛЬНОЇ МЕДИЧНОЇ ГРУПИ	89
<i>Спасенко С. В.</i> АЛГОРИТМ РОЗВИТКУ ГЕОЛОГІЧНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ В УЧНІВ 6-9 КЛАСІВ НА УРОКАХ ГЕОГРАФІЇ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ПОЄДНАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТА ТРАДИЦІЙНИХ ФОРМ І МЕТОДІВ НАВЧАННЯ В УМОВАХ ВІЙНИ	93
<i>Неніша О. В.</i> РОЛЬ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА «ОРГАНІЗАЦІЯ СПОРТИВНОЇ І ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧОЇ РОБОТИ РІЗНИХ ВЕРСТВ НАСЕЛЕННЯ» У ФАХОВІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ	100
<i>Lemberskyi O. Yu., Benkovska N. B.</i> CURRENT PROBLEMS OF DEVELOPMENT IN THE SCIENTIFIC AND EDUCATIONAL PROCESS IN MILITARY EDUCATION	103
<i>Сапога Л. М.</i> ЗАСТОСУВАННЯ КЕЙС-МЕТОДУ У ШКІЛЬНОМУ КУРСІ ГЕОГРАФІЇ В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ	107
<i>Дорожко Г. І.</i> ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ У НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ	109
<i>Чернобай А. С.</i> ВПЛИВ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ НА ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ПОВЕДІНКИ МОЛОДІ	113

<i>Антонова Е. В.</i> РОЛЬ АДАПТИВНОГО СПОРТИВНОГО ТУРИЗМУ В СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В СИСТЕМІ ІНКЛЮЗИВНОЇ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ	116
<i>Анастасьєва О. А.</i> ПРОБЛЕМИ ТА ВИКЛИКИ ВИКЛАДАННЯ КУРСУ ФАХОВОЇ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ПІД ЧАС ВІЙНИ В УКРАЇНІ	120
<i>Жадан Б. А.</i> ЗНАЧЕННЯ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	130
<i>Прилуцька Т. Д.</i> УРАХУВАННЯ ВІКОВИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ УЧНІВ У ПРОЦЕСІ ВИСВІТЛЕННЯ РЕВОЛЮЦІЙНИХ ПОДІЙ ХХ-ХХІ СТОЛІТЬ У КРАЄЗНАВЧИХ ДИСЦИПЛІНАХ	136
<i>Федюніна О. І., Шериньова О. В.</i> СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ В ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ	144
<i>Уєна V.</i> SMART GRID: PROBLEMS OF TERMINOLOGY IN THE POST-WAR RECONSTRUCTION OF UKRAINE	147
Розділ 2. Актуальні напрями розвитку природничої географії та наук про Землю в контексті сучасних наукових викликів	152
<i>Буднік С. В.</i> ЗМІНА УМОВ ВИНИКНЕННЯ ЛАВИН В УКРАЇНСЬКИХ КАРПАТАХ	152
<i>Шуйський Ю. Д., Орган Л. В.</i> ВЛАСТИВОСТІ ТА АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ МЕТОДИКИ ФІЗИКО-ГЕОГРАФІЧНОЇ ЗЙОМКИ НА ПРИЧОРНОМОРСЬКИХ ЛИМАНАХ	155
<i>Воловик В. М., Закомірня Д. А., Кв'ятковська М. В.</i> ЛІТЕРАТУРНА ГЕОГРАФІЯ: ПОНЯТТЯ ТА ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ	164
<i>Потапова А. Г.</i> ЕПІСТЕМОЛОГІЧНА ЕВОЛЮЦІЯ ТА ТРАНСФОРМАЦІЯ ФІЗИЧНОЇ ГЕОГРАФІЇ	168
<i>Павловська Т. С.</i> ПОВТОРЮВАНІСТЬ НЕБЕЗПЕЧНИХ ЯВИЩ ПОГОДИ (ОЖЕЛЕДЬ, ОЖЕЛЕДИЦЯ) В ЛУЦЬКУ ВПРОДОВЖ ПЕРШОЇ ЧВЕРТІ ХХІ СТОРІЧЧЯ	176
<i>Паук А. В., Корнус А. О.</i> КЛІМАТИЧНІ ЧИННИКИ ПЕРЕРОЗПОДІЛУ РЕКРЕАЦІЙНИХ ПОТОКІВ У ПРИМОРСЬКИХ РЕГІОНАХ ЄВРОПИ: СЕРЕДЗЕМНОМОРСЬКИЙ ТА БАЛТІЙСЬКИЙ МАКРОРЕГІОНИ	181
<i>Непша О. В.</i> ГЕОЛОГО-ЕКОНОМІЧНА ОЦІНКА ВЕЛИКО-КАМ'ЯНЕЦЬКОГО РОДОВИЩА МАРМУРИЗОВАНИХ ВАПНЯКІВ (ТЯЧІВСЬКИЙ РАЙОН ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ)	190
<i>Коваль С. М., Тищенко В. Г., Непша О. В.</i> ГЕОЛОГО-ПРОМИСЛОВА	194

ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ДИНАМІКА ВИДОБУТКУ ВАПНЯКІВ В
УКРАЇНІ

Неглядюк В. В., Полянський С. В., Качаровський Р. Є. ВПЛИВ
ОСУШУВАЛЬНОЇ МЕЛІОРАЦІЇ НА БАСЕЙН Р. ІКВА 197

Коптєва Т. С., Лоцман П. І. ЗАРОДЖЕННЯ ТА ПОЧАТКОВЕ
ФОРМУВАННЯ ДВОЯРУСНОЇ СТРУКТУРИ КРИВОРІЗЬКОЇ
ЛАНДШАФТНО-ТЕХНІЧНОЇ СИСТЕМИ У ПЕРІОД КУСТАРНИХ
РОЗРОБОК 202

**Розділ 3. Екологічна складова сталого розвитку: подолання наслідків
воєнних дій та формування стратегії відновлення довкілля України 208**

Питуляк М. Р., Питуляк М. В., Питуляк М. М. ЕКОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ
ВИКОРИСТАННЯ ТА ОХОРОНИ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ
ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ 208

Суматохіна І. М. ГЕОГРАФІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ В КОНТЕКСТІ
ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ВІДНОВЛЕННЯ ТЕРИТОРІЙ 212

Мартинюк В. О., Осадча О. І., Наумович К. М. СУЧАСНИЙ
ЕКОЛОГІЧНИЙ СТАН ВОДОКОРИСТУВАННЯ В РОКИТНІВСЬКІЙ
СІЛЬСЬКІЙ ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ (РІВНЕНСЬКА ОБЛАСТЬ) 216

Бєлов О. Р., Мешальніков І. О., Непша О. В. ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНИЙ
ФОНД ЯК ДЕТЕРМІНАНТА ЗБАЛАНСОВАНОГО РОЗВИТКУ
ПРИРОДНО-РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ 220

Салій Л. Ю., Муромцева Ю. І. ЕКОЛОГІЧНА СКЛАДОВА СТАЛОГО
РОЗВИТКУ: ПОДОЛАННЯ НАСЛІДКІВ ВОЄННИХ ДІЙ ТА
ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ ВІДНОВЛЕННЯ ДОВКІЛЛЯ УКРАЇНИ 224

Кудеб'якін О. С. ПРИМІСЬКА ЗОНА ВІННИЦІ: ЛІТОГЕННА ОСНОВА ТА
ЇЇ ПОВЕРХНЕВІ ФОРМИ 229

Цапенко М. О., Непша О. В. ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНИЙ ФОНД ПІВДНЯ
УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ: СТАН, ЗАГРОЗИ ТА ВІДНОВЛЕННЯ 233

Вінніченко О. М., Коваль Д. О., Непша О. В. ПРИРОДНО-ГЕОГРАФІЧНІ
ОСОБЛИВОСТІ ЗБЕРЕЖЕННЯ БІОРІЗНОМАНІТТЯ В МЕЖАХ
ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ 237

Осадчий М. Л. СТАЛИЙ РОЗВИТОК ПОРТОВОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ:
ІНТЕГРАЦІЯ ЕКОЛОГІЧНИХ СТАНДАРТІВ У ВІДНОВЛЕННЯ
МОРСЬКИХ ПОРТІВ УКРАЇНИ 239

Розділ 4. Соціально-економічні аспекти сталого розвитку: проблеми та перспективи відбудови України в європейському та світовому вимірах	244
<i>Муромцева Ю. І.</i> ДИНАМІКА ПОКАЗНИКІВ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ	244
<i>Сосницька Я. С.</i> СТАЛИЙ РОЗВИТОК ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ В ПЕРСПЕКТИВІ ПІСЛЯВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ	254
<i>Мірошниченко І. С.</i> ПОГЛИБЛЕНА ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА АВІАЦІЙНИХ КАДРІВ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ РЕСУРС СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ	258
<i>Мацука В. М.</i> SMART-ЦИФРОВІ УПРАВЛІНСЬКІ РІШЕННЯ ДЛЯ ПІСЛЯКРИЗОВОГО ВІДНОВЛЕННЯ: ДОСВІД ПУБЛІЧНИХ ІНСТИТУЦІЙ ТА БІЗНЕСУ	262
<i>Гаркуша Ю. О.</i> ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ ВІТЧИЗНЯНОГО АПК	272
<i>Марусей Т. В.</i> ПРІОРИТЕТИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ	276
<i>Лубкович Л. В., Зубков . С.</i> ІННОВАЦІЙНІ ПРОЄКТИ ЯК ДРАЙВЕР СУЧАСНОГО РОЗВИТКУ ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ	280
<i>Помозибіда М. І., Зубков Р. С.</i> ЕФЕКТИВНЕ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ У РЕСТОРАННОМУ БІЗНЕСІ ЯК ДЖЕРЕЛО КОНКУРЕНТНОЇ ПЕРЕВАГИ	282
<i>Ісагулов І. Д.</i> ЦИФРОВІ ТРАНСФОРМАЦІЇ В СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ: УКРАЇНСЬКИЙ КОНТЕКСТ	285
<i>Lemberskyi O. Yu., Lysenko Y. A., Mikhailova N. V.</i> TRANSFORMATION OF MILITARY EDUCATION SYSTEM OF UKRAINE IN THE CONDITIONS OF MARTIAL LAW	289
<i>Осадчий М. Л.</i> МОРСЬКІ ПОРТИ ЯК ДРАЙВЕРИ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ: СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ	293
<i>Афоніна О. О.</i> ВПЛИВ ПРОЦЕСУ СТАРІННЯ НА ОСВІТНІЙ ПОТЕНЦІАЛ РЕГІОНУ (НА ПРИКЛАДІ ЧЕРНІГІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ)	297
<i>Стронський Р. І., Муромцева Ю. І.</i> МІГРАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ З 2022 РОКУ: ПРОСТОРОВІ ТА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ	302

Розділ 5. Глобальні та національні тенденції розвитку туристичної галузі: виклики та можливості для України	309
<i>Chyniak V., Leta V.</i> CRITICAL OPERATING CONDITIONS: NUANCES OF ADAPTATION OF THE HOSPITALITY SECTORS OF SELECTED TOURIST REGIONS OF THE WORLD	309
<i>Миронов Ю. Б.</i> РОЛЬ ТУРИЗМУ У ФОРМУВАННІ ДЕРЖАВНИЦЬКОЇ СВІДОМОСТІ ГРОМАДЯН	319
<i>Бойко З. В.</i> НАЦІОНАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ	322
<i>Мариняк Я. О., Стецько Н. П.</i> ЕКОТУРИЗМ ТА ГЛОБАЛЬНІ ЦІЛІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ДЛЯ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД	326
<i>Арсененко І. А., Арабаджи О. С., Донець І. А., Врублевська Г. А.</i> СТАЛІЙ І ВІДПОВІДАЛЬНИЙ ТУРИЗМ У ФОРМУВАННІ МІЖНАРОДНОГО ІМІДЖУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ	337
<i>Фастовець О. О.</i> ВИКЛИКИ ТА ГЛОБАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ	346
<i>Безсмертнюк Т. П.</i> ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО РИНКУ ЕКОЛОГІЧНОГО ТУРИЗМУ	349
<i>Симко С. І., Зубков Р. С.</i> ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ЗАКЛАДІВ РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА: СУЧАСНІ ТРЕНДИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	353
<i>Казаков В. Л.</i> МЕТОДИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЕКСКУРСІЙ В ІНДУСТРІАЛЬНОМУ ТУРИЗМІ	356
<i>Лисюк Т. В.</i> ОРГАНІЗАЦІЯ ЕКСКУРСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВОЛИНИ З УРАХУВАННЯМ ПРИНЦИПІВ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	362
<i>Сологуб Ю. І., Сігалова С. О.</i> , ЕКОЛОГІЧНИЙ ТУРИЗМ В УКРАЇНІ	366
<i>Шестакова А. В.</i> ПЕРЕВАГИ ЦИРКУЛЯРНОЇ МОДЕЛІ ЕКОНОМІКИ ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ	368
<i>Ткачук Л. М.</i> ПОКАЗНИКИ НАДХОДЖЕНЬ ВІД ТУРИСТИЧНОГО ЗБОРУ ЯК ІНДИКАТОР ЗМІН У ФУНКЦІОНАЛЬНІЙ ТА РЕГІОНАЛЬНІЙ СТРУКТУРІ ТУРИСТИЧНИХ ПОТОКІВ В УКРАЇНІ ПІД ЧАС ВІЙНИ	373
<i>Кузик І. М., Зубков Р. С.</i> СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ ФОРМУВАННЯ ТА ОНОВЛЕННЯ КОРПОРАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ В СЕКТОРІ NORESA	377
<i>Луців М.М., Ковальська Л. В.</i> ВІЙСЬКОВИЙ ТУРИЗМ В УКРАЇНІ: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	380
<i>Воропаєв О. В., Коптєва Т. С.</i> СВІТОВІ ТА ВНУТРІШНІ ТРЕНДИ	386

РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ: ПРОБЛЕМИ Й ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ УКРАЇНИ

<i>Омелянчук К. О.</i> ВПЛИВ ВОЄННОГО СТАНУ НА РОЗВИТОК ВНУТРІШНЬОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ	391
<i>Адаменко Є.С.</i> УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ ТУРИСТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ТА НАЦІОНАЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ	395
Розділ 6. Рекреаційно-туристичний потенціал України: відновлення, управління та ефективна інтеграція у світовий простір	399
<i>Сокур Т. М.</i> ІЛІНЕЦЬКИЙ МЕТЕОРITНИЙ КРАТЕР ЯК ГЕОТУРИСТИЧНА АТРАКЦІЯ	399
<i>Токарєва С. О., Зубков Р. С.</i> ОСОБЛИВОСТІ ПРОЕКТУВАННЯ ТА ЗАПУСКУ НОВОГО РЕСТОРАННОГО ПІДПРИЄМСТВА	404
<i>Качаровський Р. Є., Мельник Н. В., Єрко І. В.</i> ОБ'ЄКТИ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ У РОЗВИТКУ МІСЬКОГО ТУРИЗМУ (НА ПРИКЛАДІ МІСТА РІВНЕ)	407
<i>Онисько Є. А., Зубков Р. С.</i> ОПТИМІЗАЦІЯ ПЛАНУВАННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ ІВЕНТ-ЗАХОДІВ У ДІЯЛЬНОСТІ БАРУ-РЕСТОРАНУ	411
<i>Головатюк Н. В., Зубков Р. С.</i> СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ФІРМОВОГО СТИЛЮ РЕСТОРАННОГО ПІДПРИЄМСТВА	414
<i>Марусей Т. В.</i> ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНОГО ТУРИСТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ХМЕЛЬНИЧЧИНИ	416
<i>Колесникова К. В.</i> КОМУНІКАЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕКРЕАЦІЇ: ЯК ЗАПОВІДНИКИ ФОРМУЮТЬ ТУРИСТИЧНИЙ ІНТЕРЕС БЕЗ ВІДКРИТТЯ ТЕРИТОРІЙ	420
<i>Поручинська І. В.</i> ІННОВАЦІЙНІ ФОРМИ ОЗДОРОВЧОГО ТУРИЗМУ	422
<i>Дараган А. О.</i> БАЛЬНЕОЛОГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ УКРАЇНИ: ОСНОВА ДЛЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОГО КУРОРТНО-ТУРИСТИЧНОГО КЛАСТЕРА	425
<i>Овчаренко В. В.</i> РОЛЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОЗДОРОВЧО- РЕКРЕАЦІЙНОГО КЛАСТЕРУ “МИРГОРОД” ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ В УМОВАХ ВІЙНИ	430

2. Муртазієв Е.Г., Христовой Д.Ю. Синергія цифрових технологій та науково-освітнього середовища. Міждисциплінарний діалог: молодь, наука, інновації: матеріали І Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю (Запоріжжя – Мелітополь, 18 квітня 2025 р.). Запоріжжя: МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2025. С. 508-512.

3. Ярич І.М. Цифрові технології як стратегія розвитку професійної освіти в умовах війни, повоєнного відновлення та євроінтеграції України. *Інноваційна професійна освіта*. 2025. № 2. С. 21–28.

4. How do vocational teachers use technology? The role of perceived digital competence and perceived usefulness in technology use across different teaching profiles / C. Schmid et al. *Vocations and Learning*. 2025. Vol. 18. P. 1–23.

5. Multidisciplinary digital competencies of pre-service vocational teachers / S. Pettersson et al. *Empirical Research in Vocational Education and Training*. 2021. Vol. 13. Art. 7. P. 1–25.

УДК [378.091.212:37]:[005.336.2:005.342](043.2)

*Кожевникова Алла Власівна,
канд. педагог. наук, доцент
кафедри освітології та педагогіки мистецтва
Кожевников Петро Петрович
асистент кафедри інформатики і кібернетики,
Мелітопольський державний педагогічний
університет імені Богдана Хмельницького
м. Запоріжжя*

ІННОВАЦІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК ЯДРО ПРОФЕСІЙНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЯ

У сучасних умовах глобалізаційних змін та післявоєнного відновлення України система вищої освіти постає не лише як інструмент передачі знань, а як стратегічний ресурс розвитку суспільства. Сучасний вчитель має бути не просто носієм інформації, а творцем інноваційного освітнього середовища,

здатним інтегрувати новітні технології, методики та цінності у навчально-виховний процес.

Ключовим чинником професійної ідентичності педагога стає інноваційна компетентність – комплекс знань, умінь та ціннісних орієнтацій, що забезпечує його готовність до творчого пошуку, використання цифрових інструментів, критичного мислення та формування в учнів навичок ХХІ століття. Саме вона визначає конкурентоспроможність української освіти на світовому рівні та її здатність відповідати викликам глобалізації.

Формування інноваційної компетентності сучасного вчителя є не лише професійною вимогою, а й суспільною потребою: від цього залежить якість освітнього процесу, розвиток людського капіталу та успішність національної модернізації.

Мета статті є визначення ролі інноваційної компетентності як ключового чинника формування професійної ідентичності сучасного вчителя та обґрунтувати її значення для модернізації системи освіти України в умовах глобалізаційних змін і післявоєнного відновлення.

Завдання:

1. Проаналізувати глобалізаційні виклики та тенденції розвитку освіти, що впливають на формування інноваційних компетентностей.
2. Визначити особливості розвитку інноваційної компетентності вчителя у післявоєнний період відновлення України.
3. Охарактеризувати перспективи трансформації освітнього середовища, де інноваційна компетентність виступає ядром професійної культури та педагогічної діяльності.

Проблему формування інноваційної компетентності вчителя та впровадження інноваційних підходів у педагогічний процес досліджували численні українські науковці (Н. Алексеєнко, Н. Венцева, М. Воронка, О. Готько, І. Дичківська, С. Дружилов, О. Євдокімова, А. Єрмоленко, О. Ігнатович, О. Карапетрова, О. Ковальова, І. Ковальчук, В. Кулішов,

М. Опачко, Л. Петриченко, Г. Розлуцька, В. Сластьонін, Н. Ткачук, В. Чудакова, С. Шевчук та ін.). А процес розвитку інноваційної компетентності передбачає розуміння сутності інновацій, їх значення для суспільства та вищої освіти, а також усвідомлення потреби змін для досягнення успіху. Її формування базується на аналізі інноваційного освітнього середовища та діяльності учасників освітнього процесу, що створює умови для ефективної інноваційної практики [2, с. 763].

Для формування цілісного бачення поняття «інноваційна компетентність сучасного вчителя» доцільно зазначити, що це не просто сума знань, а складна інтегративне утворення особистості, яке визначає готовність і здатність педагога до оновлення освітньої реальності.

Згідно з «Енциклопедією освіти», інноваційна компетентність виконує роль такого «двигуна» професійного розвитку, оскільки вона:

1. Забезпечує конкурентоспроможність вчителя.
2. Створює умови для формування «навичок майбутнього» у здобувачів освіти.
3. Дозволяє педагогу виступати не просто ретранслятором знань, а дизайнером освітнього середовища [1].

Отже, інноваційна компетентність – це динамічна характеристика сучасного вчителя, яка виявляється в його здатності генерувати, засвоювати та успішно реалізовувати прогресивні зміни в навчально-виховному процесі для досягнення якісно нових результатів.

Окреслюючи зазначені завдання дослідження, інноваційна компетентність вчителя сьогодні є не просто сукупність знань про нові методики, а стратегічний ресурс національної безпеки та розвитку, що формується під впливом трьох ключових векторів.

1. Вектор глобалізації, яка вимагає від освіти переходу від «запам'ятовування» до «оперування» – цифровізація, гнучкість та персоналізація й здійснює вплив на компетентність: вчитель має стати

фасилітатором, який володіє ІІІ, критичним мисленням та навичками міжкультурної комунікації.

2. Вектор відновлення – національний контекст через унікальність ситуації в Україні полягає в тому, що інновації впроваджуються одночасно з подоланням наслідків війни і саме тому пріоритет зміщується на цифрову стійкість та психосоціальну підтримку. А процес розвитку інноваційної компетентності у цей період – це здатність вчителя забезпечувати безперервність освіти в будь-яких умовах, використовуючи гнучкі формати (змішане навчання) та інноваційні технології подолання освітніх втрат.

3. Вектор трансформації – перспектива майбутнього освітнього середовища полягає у зміні самої ролі вчителя в культурі суспільства, ядром якої є інноваційна компетентність в процесі професійної підготовки. Це означає постійний пошук ефективніших шляхів навчання та відмову від застарілих догм.

Зараз вища школа перетворюється на «живу екосистему», де вчитель – це дизайнер індивідуальних траєкторій розвитку дитини, а інноваційність є природним способом його професійного існування.

Узагальнюючи завдання, можна стверджувати: формування інноваційної компетентності вчителя є обов'язковою умовою переходу від традиційної моделі освіти до адаптивної системи майбутнього, яка здатна адекватно відповідати як на глобальні технологічні виклики, так і на специфічні потреби повоєнного українського суспільства. І саме у післявоєнний період інноваційна компетентність вчителя стає стратегічним ресурсом держави. Вона забезпечує перехід від «освіти виживання» до «освіти розвитку», здатної виховати покоління, готове до викликів глобального світу та відбудови суверенної України.

Література.

1. Енциклопедія освіти / [Акад. пед. наук України; головний ред. В.Г. Кремень]. К.: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.

2. Кожевникова А.В., Кожевников П.П. Розвиток інноваційної культури в процесі професійної підготовки майбутніх викладачів: методологічні підходи. Наука і техніка сьогодні. №5 (46). 2025. С. 763-784. [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2025-5\(46\)-763-783](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2025-5(46)-763-783)

3. Kozhevnikova, A.V., Bunchuk, O.V., & Kozhevnykov, P.P. (2023). Innovative competence as a component of the professional training of future it teachers. In The 51st International scientific and practical conference “War – Challenges in Modern Science” (pp. 37-41). Berlin: Littera Verlag.

УДК 37.014.5:001.89:5+61(477)

*Пюрко Владислав Євгенович,
магістр, асистент вчителя в класі з інклюзивною формою навчання,
Мелітопольська гімназія № 22
Мелітопольської міської ради Запорізької області, м. Запоріжжя*

*Пюрко Ольга Євгенівна,
канд. біол. наук, доцент, доцент кафедри ботаніки, екології та
садово-паркового господарства,
Мелітопольський державний педагогічний університет*

*імені Богдана Хмельницького, м. Запоріжжя
Арабаджи-Тіпенко Людмила Іванівна,
канд. біол. наук, старший викладач кафедри біології та
фізичної реабілітації,
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького, м. Запоріжжя*

ДИВЕРСИФІКАЦІЯ ПРИРОДНИЧИХ ТА МЕДИКО-БІОЛОГІЧНИХ НАУК В УМОВАХ ОСВІТНІХ ТРАНСФОРМАЦІЙ УКРАЇНИ

Трансформаційні процеси в освіті завжди залишалися важливою складовою розвитку суспільства. Однак у ХХІ столітті вони значно активізувалися під впливом глобалізації, стрімкого розвитку інформаційних технологій та останніх викликів, спричинених воєнним станом і необхідністю післявоєнного відновлення України [1,3]. Сучасна освітня система виступає не лише як інструмент